

Toni Sala

19 Mai 2015

Toni Sala (Sant Feliu de Guíxols, 1969) va guanyar el premi Documenta amb el seu primer llibre de contes, *Entomologia* (1997). *Pere Marín* (1998) va ser la seva primera novel·la. Després van venir els contes de *Bones notícies* (2001), i *Petita crònica d'un professor a secundària* (2001) el va donar a conèixer al gran públic. A partir d'aquí, va assajar l'autobiografia amb *Goril·la blanc* (2002), i va tornar a la narrativa amb *Un relat de la nova immigració africana* (2003). La novel·la *Rodalies* (2004) li va valer el premi Sant Joan i el Nacional de Literatura. En acabat vindrien *Quatre dies a l'Àfrica* (2005), *Comelade, Casasses, Perejaume* (2006), *Autoestop* (2007) i *Marina* (2010). L'any 2012 va publicar,

simultàniament, els assaigs de *Notes sobre literatura* i les dues narracions de *Provisionalitat*. I el 2014 va publicar la novel·la *Els nois* i l'assaig *El cas Pujol* (2014), Premi Ciutat de Barcelona 2014.

El discurs de l'Ateneu

Senyores, senyors, presidenta. M'honora haver estat l'escollit per tancar aquest cicle a l'Ateneu Barcelonés. Per més retirat que estigui i per temps que en faci, qualsevol que hagi escrit en català no pot evitar sentir les veus que encara ressonen entre aquestes parets, parets que avui tornen a viure moments de tanta vitalitat. Miraré de parlar a poc a poc. Com saben, hi ha auriculars pels que tinguin dificultats per seguir-me.

Se m'ha demanat que reflexioni sobre el moment de no retorn, el moment que va marcar el final de qualsevol esperança per la llengua catalana, i se m'ha permès exposar-ho en aquest idioma, cosa que em fa sentir doblement agraït, i una mica sobrepassat, haig de dir, perquè fa dècades que no elaboro un discurs complex en català.

Em sap greu haver de començar d'una manera previsible, però estic d'acord amb els sociolingüistes, que estableixen com a data simbòlica de la defunció de l'idioma l'any dos mil vint-i-set, concretament el dia que el president Puig va fer el seu últim discurs en català, amb motiu de la inauguració de l'aeroport de Tarragona. Aquell dia fins i tot els més optimistes es van desenganyar, a partir d'aquell moment ja només vam continuar mantenint-nos fidels a l'idioma —fidels, s'entén, en el sentit de donar-li alguna possibilitat de futur, d'un futur estrictament personal— els que ja érem grans i ens era més fàcil, ens era molt més còmode no abandonar-lo del tot. Vam decidir seguir sentint a dintre el cap els pensaments en català, vull dir, vam continuar parlant-nos en català a nosaltres mateixos. No vull ofendre ningú, però haig de confessar que encara avui no he fet el pas definitiu a l'espanyol i dubto que, a la meva edat, arribi a fer-lo mai.

Dit amb el cor a la mà, a alguns ens hauria estat massa dolorós abandonar la resistència. Poden comparar-ho amb un matrimoni o amb la vellesa mateixa, tinc vuitanta-vuit anys i els ho puc

assegurar, la resistència es converteix en una finalitat en si mateixa perquè ens hi acostumem, ens hi adaptem i ens hi fem experts. Molts vam viure aquell discurs com una rendició descarnada i dolorosa —en una paraula, imperdonable—, i només amb la distància del temps hem acabat per admetre que el president Puig va actuar com els grans homes d'estat, que són visionaris i s'avancen al seu moment per dur que resulti, perquè només si t'avances al teu moment, no pas en segles, però sí en algunes dècades o anys, pots treure'n profit i superar-lo, el moment i les dificultats que l'acompanyen, pel bé dels ciutadans. Alguns llavors vam ser molt injustos amb el President, i m'agradaria que aquestes paraules s'entenguessin també com un petit acte de desgreuge i d'homenatge a la seva persona. El president Puig va clavar l'estocada final a l'idioma català? Segurament sí. Però algú havia de posar fi a l'agonia, i ell mateix ha repetit que li va doldre molt, i després la història ha demostrat que va ser una decisió valenta i encertada.

Recordo que vaig seguir en directe per TV3 el discurs, perquè feia dies que es parlava d'un possible anunci en aquest sentit. Alguns potser recordaran que ara fa trenta anys TV3 ja subtitulava el català i que el seu ús es limitava als telenotícies i a les intervencions del President i algun polític de l'oposició. El vídeo del discurs el trobaran fàcilment al Youtube, i tal com dic va precedir-lo una forta polèmica, perquè hi havia hagut filtracions, *La Vanguardia.es* mateixa va dedicar-li el titular de portada, un editorial que recordo com si fos avui, «Fraternal vocación».

He transcrit una part d'aquell discurs i voldria llegir-lo ara aquí. Podríem veure'l a les pantalles com a document històric que és, però m'estimo més llegir-lo i que el sentin de viva veu. Per mi serà un plaer perquè, com saben, fora de la mitja dotzena de casals catalans que hi ha repartits pel territori, d'algun concurs radiofònic i de les quatre classes de literatura catalana que encara avui s'imparteixen en algunes universitats alemanyes, és pràcticament impossible tenir l'oportunitat de pronunciar alguna paraula en aquest idioma —a dia d'avui, per cert, encara oficial—, i és una llàstima, perquè en ocasions extraordinàries com la present el català permet una comunicació directa amb la nostra història. Personalment em provoca una certa emoció ser capaç d'articular-lo, encara que sigui llegint, i més entre aquestes parets. Veig que entre el públic hi ha algunes persones grans que m'escolten sense auriculars i confio que als altres no els incomodarà massa sentir un fragment del discurs d'un president en català. Demano disculpes si és el cas, sóc conscient que un idioma és una qüestió molt personal i delicada i que pot ferir susceptibilitats. Han de pensar que quan jo tenia, no ho sé, quaranta-cinc anys, el català encara es parlava amb normalitat al carrer. Avui, pels joves, el català és la llengua de quatre cançons del segle passat que ningú escolta i del nostre himne indesxifrabable, l'idioma que només entenen quatre avis egoistes i fanàtics, mal m'està el dir-ho. No dic que aquests joves no tinguin un punt de raó, però recordin que, com dic, només fa trenta anys el català encara era l'idioma que feia servir el President als seus discursos.

Em saltaré la part referida exclusivament a les instal·lacions i pistes de l'aeroport Jordi Pujol de Tarragona. Tots sabem què ha acabat significant per la nostra regió aquest aeroport posat al mig del complex turístic més gran del planeta, aquestes fotos impactants dels avions de nova generació que s'enlairen en vertical entre els gratacels il·luminats, símbol de la riquesa i la modernitat de Catalunya, i sabem què va significar en el seu moment construir el principal aeroport europeu en aquest tipus d'aviació, que llavors era l'aviació del futur i que va permetre desmantellar tota la indústria contaminant d'aquella zona. L'ocasió no era menor, doncs, i podem dir que també en això el president Puig va ser un visionari i que va adonar-se abans que ningú de l'atractiu inversor que seria per les multinacionals del turisme aquest aeroport que avui ja rep el doble de viatgers que el de Barcelona.

Però anem al discurs. Després d'elogiar les plataformes d'aterratge i la funcionalitat de les instal·lacions, el president Puig diu, llegeixo la transcripció: «Com vostès poden veure, aquests nous aeroports es caracteritzen per una ocupació mínima d'espai. En concret aquest, com els deia ara, compta amb onze subsòls, cadascun dels quals pot emmagatzemar, per uns minuts o per uns mesos, una vintena d'avions, de manera que difícilment l'arribarem a omplir», aquí s'equivocava, és clar, «i això ens ha permès tota una àrea perimetral de serveis al voltant de la pista d'aterratge, que com

poden observar és realment petita. Doncs bé, em plau anunciar-los el conveni que acabem de firmar amb Espanya, amb una finançament a parts iguals, per tal que Tarragona compti, aquí mateix i en el termini de dos anys, amb la que serà la principal seu a nivell mundial de l'Institut Cervantes, un edifici de vint-i-dues plantes que acollirà entre altres equipaments la primera Universitat Cervantes del món i que oferirà cursos de tots els nivells i tipologies, que sens dubte faran molt difícil, si no impossible, continuar mantenint el tòpic del nostre turisme com un turisme de sol, sexe, droga i joc. Ja els anuncio que aquest govern s'ha proposat el repte que un visitant pugui anar des de la mateixa escala de l'avió fins al circ romà de Tarragona només passant d'un equipament cultural a l'altre a través de museus, auditoris, instal·lacions esportives, cinemes 4D, botigues, casinos i biblioteques, en un cas únic al món. La cultura és i continuarà sent l'eix vertebrador d'aquest govern. Aquesta nova universitat significarà també la culminació de l'esforç dels últims anys d'anar acollint sucursals de l'Institut Cervantes a totes les biblioteques catalanes, decisió que com recordaran va ser en el seu moment molt criticada, i amb molta duresa, per l'actual oposició, però que finalment s'ha demostrat no només útil, sinó també altament valorada per la nostra ciutadania. Perquè aquest govern no treballa contra ningú, i l'idioma català no pot ser un element que ens engavanyi i ens impedeixi desenvolupar tot el potencial de cultura que podem oferir als forasters i a nosaltres mateixos. Com vostès saben, la sortida de la crisi ha comportat arreu un increment substancial de dies festius, que molts visitants, especialment asiàtics, opten per omplir amb estades llargues al nostre país aprofitant infraestructures com aquest nou aeroport. Segons els estudis que s'han fet, l'idioma és, de tots, el producte que fidelitza el visitant d'una manera més efectiva. Idioma i turisme van cada dia més junts, i és molt lògic. Els programes de captació d'estudiants xinesos es podran incrementar. L'espanyol, a més, i això no és menor, ens ofereix la possibilitat de restablir lligams històrics amb els nostres veïns i les comunitats iberoamericanes, per altra banda mercats emergents.»

Faig un parèntesi per recordar als més joves que en aquells moments Convergència i Unió acabava de pactar amb el Partido para la Reunificación —l'antic Ciutadans—, i que necessitava donar senyals de bona voluntat i significar-se contra l'oposició. Després d'una dècada de desavinences i traïcions per totes dues bandes, ara el trencament amb Esquerra era definitiu. El resultat polític d'aquells governs el sabem tots.

«Enllaçant amb això», continua el president, «els últims dies han corregut rumors sobre aquest discurs. Efectivament, per mi no és en absolut un discurs fàcil. Les estadístiques indiquen sense marge d'error que l'idioma català té una salut de ferro i que la seva comprensió augmenta dia a dia. Augmenta poc, tampoc hem d'enganyar-nos, aquest any ha pujat només mig punt, però el que és important és que hem revertit una tendència que durava anys, fruit de les polítiques equivocades que es van dur a terme durant els mandats d'Esquerra Republicana i que ens han portat on ara som. És una situació que ens preocupa perquè afecta el patrimoni espiritual d'aquest país, i farem tot el que estigui a les nostres mans per posar-hi remei. Costarà refer-nos, ho haig de dir, però el que no podem de cap de les maneres és deixar passar les oportunitats quan la ciutadania està demanant-nos que mirem endavant, i que mirem endavant amb eficàcia i sense por. Tenim la responsabilitat d'aprofitar la conjuntura econòmica i d'evitar conflictes. Encara diria més, tenim la responsabilitat de congratular-nos d'una circumstància entranyable que ens uneix en una història de segles de cooperació i de riquesa. Vull agrair encaridament la presència en aquesta inauguració de Sa Majestat Felip VI. El corredor mediterrani fa temps que és una realitat, l'Institut d'Estudis Catalans s'ha fos recentment amb l'Acadèmia de la Llengua Valenciana i s'ha traslladat a la ciutat de València, on, per cert, ha estat acollit amb mostres de fervor. Tot això, com tantes altres coses, no hauria estat possible sense l'ajut d'una monarquia predisposada, com nosaltres, a potenciar els lligams entre els Països Catalans, bona part dels quals, Catalunya inclosa, Sa Majestat té la generositat de representar. La llengua catalana compta amb una tradició mil·lenària i ni el meu govern ni jo ho oblidarem mai. Però també és veritat que amb la independència va deixar de tenir sentit la visió romàntica i caduca de la cultura com un acte resistencial. La cultura és i ha de ser eixamplament d'horitzons. Els nostres fills no ens perdonarien que la convertíssim en una faixa. Aquest serà, doncs, l'últim discurs que, com a

cent trenta-unè president de la Generalitat i tercer d'una Catalunya ara per ara independent, pronuncio en català. A partir d'avui, pel bé de tots nosaltres i en senyal de concòrdia amb els Països Catalans i més enllà d'aquests, els discursos seran fets en espanyol, idioma per tots comprensible i que no discrimina a ningú. Això potser sobtarà a algunes persones, estic pensant en aquelles que s'han atorgat a si mateixes un cert paper d'elits intel·lectuals. Però l'autèntica raresa seria que aquest president continués entossudit a emprar un idioma diferent del que el seu poble empra. Tingueu per segur que els esforços materials que fins ara esmerçàvem en l'idioma, esforços pagats per la butxaca de tots, ara els redirigirem a fomentos molt més eficaços dels nostres senyals identitaris, dels quals, afortunadament, som rics. Em refereixo, per exemple, al sardanisme, que els últims anys viu uns moments gloriosos i una difusió internacional sense precedents, o els castellers, que ja compten amb escoles arreu del món, o la barretina, que en mans dels modistes més prestigiosos triomfa ara mateix a Califòrnia, com s'ha vist a l'última cerimònia dels Oscar, permetin-me la referència i bromes a banda. Aquests símbols ens representen efectivament, tenen l'avantatge de ser reconeguts sense esforç i suposen un incalculable benefici promocional per la marca Catalunya. Rebran, doncs, l'impuls necessari per part d'aquest govern per tal que se sumin definitivament als valors intangibles que coneixem tots i que portem tan endintre que no ens cal ni explicitar-los, perquè si els catalans alguna cosa som és voluntat de ser-ho. Volem ser, i aquest és el nostre gran actiu. Ningú ha de donar-nos lliçons. La història demostra que hem estat, que hem persistit sense dissoldre'ns en les circumstàncies més adverses. No hem de tenir por de nous projectes. Majestat, no voldria acabar aquest discurs sense recordar una vegada més que no hi ha causa més noble que l'acostament i la fraternitat entre comunitats veïnes i germanes. Que aquest aeroport sigui senyal d'obertura al món i, encara més, d'un fonamentat optimisme. Moltes gràcies a tots per fer-lo possible.»

Aquí s'acaba el discurs. Al cap d'una setmana va venir la Llei de l'Alliberament Lingüístic, que eliminava qualsevol obligació o coacció en favor de l'idioma català, incloses les derivades de l'ensenyament.

M'agradaria ser capaç ara d'explicar què va representar per mi aquest discurs. Perquè s'entenguihauré d'anar-me'n a abans, al meu ofici d'escriptor en català —ofici no pas en el sentit de guanyar-m'hi la vida, evidentment, però sí com a pilar central de les meves ocupacions—, i parlar un moment de la relació de l'escriptor amb la seva eina de treball, que és l'idioma.

Recordo de quan escrivia la impressió d'endinsar-me en l'idioma sense arribar a completar-lo, igual que no completes el mar quan el navegues o la vida mentre la vius. Recordo la impressió intensa d'anar endintre seu —endintre meu, si volen—, explorant la profunditat. Volent o no, feia, permetin-me aquesta comparació tan literària, com l'espeleòleg que s'encaua en un forat que no s'acaba, que travessa d'una cova a l'altra per les esclatxes del sostre, de terra o de la paret. Que clava piquetes, que passa la corda, que es mulla les botes a l'aigua de basses i llacs subterranis. Que enfoca la llanterna del casc als racons, il·lumina parets de roca molla, vetes minerals, i baixa tan avall com pot, de vegades penjat, engolint per la terra, més i més lluny de tothom, més i més lluny del món, encara que estigui més a prop que ningú del centre d'aquest món. Hi està massa a prop, en realitat.

Un escriptor ho fa paraula a paraula, però acaba allà baix de tot, igual que l'espeleòleg: sol, aïllat, buscant no sap què, passant d'una bombolla a l'altra entre el magma de la llengua i el pensament que expressa, o que permet expressar. Són descobriments petits: una punta de roca que brilla, una forma estranya, una cova que trepitja el primer —o que s'ho pensa—, i que potser acabarà sortint en un mapa del subsòl, entre rierols i estanys que ningú baixarà a comprovar que existeixen. Posarà un nom a la caverna, potser, la batejarà, i com a molt pot servir perquè un altre espeleòleg un dia torni a baixar-hi. Ja veuen que és una ocupació força absurda: què se li ha perdut, a ningú, a sota terra.

Jo vaig equivocar l'idioma, aquesta és la veritat. Jo als anys noranta del segle passat, quan començava a escriure, podia haver decidit fer-ho en espanyol. Tenia si fa no fa les mateixes possibilitats que en català, però amb un mercat molt més ampli. Està ple d'escriptors que han deixat de banda l'idioma

matern i han escrit obres mestres. Fet i fet, escriure en l'idioma propi, a escala mundial, és un privilegi i és una raresa. En resum, que amb una mica menys de supèrbia les coses surten millor, però tots hem sigut joves i la vida està plena d'equivocacions pitjors que haver errat l'idioma d'escriptura. Quan vaig començar a escriure, tots els catalans sabíem l'espanyol com nadius, i en el meu cas segurament més, perquè des de petit tinc tendència a fixar-me en les paraules. Ara domino un parell o tres d'altres llengües amb prou competència per llegir-ne els clàssics. Quin problema hi ha? L'idioma matern ens comunica com un cordó umbilical amb la sang dels nostres progenitors. Les persones més grans de la sala potser recordaran com era el cable de l'auricular dels telèfons antics, aquells telèfons fixos que funcionaven enganxats a la paret. El cable que lligava l'auricular amb l'aparell solia girar sobre si mateix com un cordó umbilical que transmetia el senyal de la veu. La llengua també era això, et lligava als pares, al seu torn lligats pel cordó als pares seus, i d'aquesta manera anar retrocedint fins al llatí: no cal dir que en el cas d'un escriptor, et lligava als grans autors que t'havien precedit. Però la llengua també et lliga a la col·lectivitat, i no és menys important. Dit a la inversa, també pot deslligar-te'n.

Passar-se col·lectivament a l'espanyol només va ser reconduir la història. Els catalanoparlants vam simplement desfer un camí equivocat, en qüestió de pocs anys vam fer marxa enrere fins al llatí i vam tornar al present per la banda de l'espanyol, tal com ho ha fet la historiografia en el seu camp els últims temps. No va ser cap tragèdia, se n'ha de poder parlar, i aquest cicle de conferències haurà estat molt saludable en aquest sentit. La presència de vostès a la sala —veig que hi ha hagut gent que s'ha hagut de quedar a fora— demostra la necessitat de reflexionar-hi, i que finalment pot començar-se'n a parlar sense condicionaments polítics.

Els escriptors i els espeleòlegs saben que hi ha accidents, i no pocs, i que no sempre es té la sort que el camí pugui refer-se. L'aïllament subterrani que els deia existeix, aquest perdre's, enfangar-se, quedar incomunicat, amagat a les fosques a la mateixa terra que es pretenia il·luminar. Vostès que són gent de cultura, fixin-se en la majoria d'artistes, els que siguin, com van carregats amb un feix de retòrica a l'esquena que no els deixa avançar i que els encega. Observin els escriptors, jo els conec bé, tot això que vostès intueixen és veritat: egos insaciabls, prebendes enlluernadores, donar lliçons sense vergonya i, al costat d'això, exhibir-se com vedets necessitades d'afecte, implorar els elogis, córrer com morts de gana a darrere dels reconeixements, els premis, els aplaudiments que necessiten per apuntalar la seva obra, la crossa imprescindible dels lectors i de l'idioma. Ja no la seva escriptura, la seva mateixa persona viu embolcallada amb una capa de fang, i aquest fang va assecant-se i no els deixa veure que l'idioma mateix... Tota la vida treballant amb l'idioma i no veuen... M'ho deixin dir d'una manera descarnada: quin idioma era, el català, que els seus parlants no estaven disposats ni a defensar-lo ni a desentendre-se'n del tot? Quin idioma era, que va haver de desemascarar-lo el discurs d'un home, que sense aquell discurs potser jo encara avui estaria escrivint-lo, treballant amb l'idioma i per l'idioma? Potser avui encara els nostres fills l'estarien estudiant.

És veritat que després del discurs vaig continuar resistint íntimament amb l'idioma. Però vaig prendre una decisió més radical que abandonar el català. Vaig abandonar l'escriptura. Vaig deixar la novel·la que estava escrivint, la meua novel·la de maduresa, sí, haig de ser sincer. La meua obra de maduresa va ser una altra, la meua obra de maduresa va ser abandonar l'escriptura amb gairebé seixanta anys. Donar-me tot d'un cop per fracassat. Acceptar que no servia per escriure després d'haver dedicat tota la meua vida... A fer què, exactament? A treballar, a col·laborar amb un idioma que l'únic que podia oferir-me, que l'únic que m'havia donat, que l'únic que podia expressar era la seva pròpia mentida. Un idioma capaç del que fos per sobreviure. Un idioma naufrag. Un idioma invàlid, exhaust, terminal, un idioma covard, un idioma trampós i immadur que no volia reconèixer el seu mal, que me'l va estar amagant indignament i amb tota l'astúcia qui sap els anys, les dècades... Que se m'hauria endut amb ell a la tomba! Un idioma inconscient, el pitjor pecat que pot cometre un idioma! Un idioma malvat! Aquesta és la paraula! Un idioma envilit i traïdor. I haig de dir que jo estava a la seva altura, allà sota, a la cova, escrivint, enganyat, satisfet, encantat amb la bruixa, convençut, orgullós, bavejant, remenant sota la seva faldilla, mentre a fora, a la llum del dia, els meus amics, els

meus propis fills festejaven, es casaven, tenien fills en espanyol. I jo allà a dintre de la cova encegat per la luxúria de l'idioma, pels favors d'aquella llengua agenollada, agafada a les meves cames perquè no la deixés, ja tinc prou edat per poder confessar-ho, ella jugava amb la satisfacció que sentia de posseir-la cada cop més per mi sol, de veure que cada dia érem menys els que l'escrivíem, que la llegíem, que la parlàvem... És clar que ho veia, és clar que ho sabia, per més que girés la mirada, i tant, que ho sabia! Però jo me'n sentia orgullós! La servia a ella! Servia el meu país!

Hi ha un vers d'un poeta menor de mitjan segle xx, Salvador Espriu, que diu: «hem viscut per salvar-vos els mots». Jo venerava Espriu. Els escriptors fent el sacrifici, donant la vida pel seu idioma... No calia res més, donar la vida. Però vostès pensin: quin preu té, una vida donada? Mentida! És l'idioma, que viu per salvar els escriptors, si és un idioma decent, si és un idioma digne d'aquest nom! L'idioma és la sang de l'escriptor i no a la inversa! Quina supèrbia infantil! Els ho diré en dues paraules, dependència emocional. Hi he pensat durant dècades. Immaduresa. Vanitat en estat pur.

Imaginem-nos l'espeleòleg avall de l'avenc. Molt avall, allà on no arriba la vida. Li falta l'aire i només pot saber pel rellotge si és de dia o de nit. Dorm en un nínxol a la paret per poder agafar força i continuar baixant. Somia en la seva família, en els fills que li demanen que torni, espantats, fa massa dies que és sota terra. De cop el desperta un soroll sota seu, un terratrèmol. Tot aquell món subterrani ha quedat obstruït. L'espeleòleg ja no hi té res a fer, la missió ha quedat avortada per sempre. Trist, d'acord, però s'ha acabat el problema, s'han acabat els perills mortals, gràcies a Déu el terratrèmol no ha afectat el camí de tornada... Abans hagués fet el discurs, el president Puig.

Deixin-me acabar amb una reflexió. Fa anys que la literatura, amb totes les altres formes d'art, vasaltar dels plans d'estudis, aquí i arreu del món. Però els que ens hem dedicat tants anys a les lletres estem acostumats a una gran lentitud. Per una persona de lletres els autors no estan morts i tampoc ho està, doncs, la llengua d'aquests escriptors, encara que, quan tanques el llibre, això s'esvaeixi provisionalment. La literatura escrita en català fa dècades que ha desaparegut del mapa i la denominació mateixa d'una «literatura catalana», en l'idioma que sigui, feta aquí, ja s'ha deixat de fer servir i tot és «literatura espanyola». Però el procés de desintegració és molt més lent que no voldríem, és com la terra, que contínuament emet radiacions i no cal ser a les seves entranyes per rebre-les. Però vull remarcar especialment que això no vol dir que l'idioma estigui viu, sinó que el cadàver es descompon, amb més o menys lentitud. Hi va haver un discurs final i un punt de no retorn pel català i hi va haver el naixement d'una altra cosa, hi va haver el pas col·lectiu a una altra llengua, a un idioma espanyol que es va enfilat al cavall abandonat d'unes inèrcies antigues, un idioma que encara aprèn a conèixer-nos però que creixerà i es ramificarà irremeiablement com una planta, com un fang nou pels escriptors. Algú podria tenir, doncs, la temptació d'enganyar-se, de trobar, per un instint nostàlgic mal entès, que a l'espanyol d'aquí encara hi vibra un petit ressò de l'idioma que sepulta, un substrat... Desenganyin-se. Tot això és mentida, un altre autoengany. L'únic que queda del mort és el seu assassí. L'idioma sepultat no es belluga allà sota. Si entre el públic d'avui hi ha algun escriptor jove temptat per la idea d'intimar amb la llengua, d'aprofundir-hi per detectar, allà sota, algun senyal de vida, alguna peculiaritat que després, amb els seus llibres, faria pujar a la superfície per expressar-la com un trofeu i oferir-la al futur, que servís primer de picada d'ullet i després d'aglutinant dels seus lectors i, a la llarga, de la seva comunitat, de gra de sorra en gra de sorra... Sisplau, que es desenganyi ara que hi és a temps. Que mantingui la distància, li dic, que no es deixi enredar. Que no caigui en la temptació. Si aquest consell arriba a algú, la conferència d'avui haurà tingut alguna utilitat. He vingut a dir això. Que és preferible, pel mateix idioma mort, mantenir-ne amagat el cadàver.

Moltíssimes gràcies per la seva atenció.

Anuncis

Categoria : L'inèdit
Etiquetes : Toni Sala

Bloc a WordPress.com.